

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojedina, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
štev. 312

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inzeratni davek posebej.

Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebej plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197

Reklamacije so proste poštnine

Zbor širjega sosveta UJU — poverjeništvo Ljubljana.

Ljubljana, 28. dec. 1922.

Že v sredo 27. dec. p. l. je prispela večina članov ožjega sosveta in nekaj predsednikov okrajnih učiteljskih društev v Ljubljano. V četrtek, 28. dec. p. l. so bili na po osmi uri zjutraj zbrani polnoštevno tudi ostali predsedniki okr. uč. društev v magistratni dvorani, tako da so bila zastopana vsa okrajna učiteljska društva iz cele Slovenije.

Potek zborovanja je bil nadvse stvaren. Posebej moramo poudariti popolno solidarnost in nepriziljeno kolegialnost, ki je vladala med vsemi člani. Konstatiramo, da je bila iz vsega zborovanja jasno razvidna enotnost in neovrgljiva volja strnjivosti slovenskega učiteljstva in kulturna nedeljivost zedinjene Slovenije, katere nosilec je bilo, in hoče biti vedno slovensko učiteljstvo. Opaziti je bilo, da nas nastali položaji še tesneje družijo in nam jači energijo naših rok z vedno bolj intenzivnimi vezmi in da stojimo za našim stanovskim praporom strnjeni — kot en mož!

Dejansko nam bo dana prilika, pokazati to strnjeno in enotno v najkrajšem času še v konkretni obliki!

Naš položaj.

Zborovanje je otvoril poverjenik tovravnatelj Luka Jelenc s sledečim poročilom:

Dragi tovariši, cenjene tovarišice! V imenu svojem in v imenu članov ožjega sosveta UJU poverjeništvo Ljubljana pozdravljam Vas vse najiskreneje.

Na povabilo ožjega sosveta ste se zbrali danes zopet na posvetovanje, da ukrepamo in sklepamo o važnih stanovskih zadevah in vprašanjih.

Menj je dana naloga, da Vam podam poročilo o prvih treh točkah današnjega dnevnega reda. Dovolite mi pa, da združim prve tri točke današnjega dnevnega reda, da subsumiram drugo in tretjo točko pod prvo.

Od pokrajinske skupščine na Bledu so se zgodili v naši državi važni dogodki.

Pripravljanje na dogodke, ki imajo priti in izvršitev teh dogodkov, je oviralo vsako pozitivno delo v državni skupščini, kjer leži težišče naših zahtev.

Kmalu po naši blejski skupščini se je začela parlamentarna kriza, in vsa pozornost, skrb in delavnost parlamentarnih klubov je bila obrnjena in posvečena poteku in koncu te krize.

Vsaka stranka je skušala iz krize pridobiti največje koristi in iziti zmogovalka iz nje. Zastalo je vse parlamentarno delo v blaginjo države in korist posameznih stanov, omenim v prvi vrsti državne uslužbenke, invalide in kmete. Zato moram z globokim obžalovanjem in velikim ogorčenjem pripomniti takoj v začetku, da se bo moje poročilo glasilo povsem v negativni smeri. Od blejske pokrajinske skupščine nismo dosegli ničesar, kar bi bilo v napredek in razvoj šolstva, ničesar kar bi bilo v izboljšanje našega gnotnega položaja. Pa ne zaradi indolence in nedelavnosti poverjeništva. Poverjeništvo je tudi v tej neplodni dobi v vsakem oziru storilo svojo dolžnost.

Uradniška pragmatika.

Zakonodavni odbor državne skupščine je bil skoraj docela dovršil in izgotovil zakonski načrt uradniške pragmatike, in 29. oktobra bi bil moral imeti zadnjo sejo, da stori dokončane sklepe preden ga predloži prve dni meseca novembra skupščini v odobrenje ali odklonitev. Nekaj dni pred 29. oktobrom smo dobili od Osrednje zveze državnih nameščencev celotni načrt pragmatike. Hitro smo sestavili tu pri poverjeništvo komite izmed ljubljanskega učiteljstva — širši forum zaradi kratkega časa ni bil več mogoč. Opazili smo, da so v načrtu za učiteljstvo neugodna določila in izvršitev v kategorije in grupe pomanjkljiva in škodljiva za nas. Učiteljstvo je bilo sicer uvrščeno v kategorijo B, ki je imela pet grup, a noben učitelj ni bil prišel v prvo grupo. Izpuščenih je bilo iz grup več vrst učiteljstva, izpuščenih so bili okrajni šolski nadzorniki, učiteljice ž. r. d., otroške vrtnarice itd. Obrnili smo se bili s posebno vlogo na »Glavni odbor UJU« v Beogradu, na zakonodavni odbor in druge merodajne činitele ter jih opozorili na omenjene in še druge nedostatke v načrtu, da jih popravijo in izboljšajo še v zadnjem trenutku.

Črtanje nekaterih postavk v prosvetnem budžetu.

Vihar ogorčenja je povzročila utesnjenost prosvetnega proračuna v Sloveniji: šolskim voditeljem so se črtale iz budžeta opravilne doklade, nagrade okrajnih šolskih nadzornikov, del plače četrtega višjega šolskega nadzornika, potni stroški učiteljem na ekskurendnih šolah, prikrajaški prejemki učiteljicam ž. r. d. in otroškim vrtnaricam in preklicali študijski dopusti. Povdarjam na že sedaj, da se krajanje prosvetnega budžeta ni zgodilo samo v Ljubljani, temveč so se črtali slični postavki tudi za Hrvatsko. Kdo je zakrivil črtanje teh postavk, nismo mogli dognati, lahko pa trdimo, da višji šolski svet v Ljubljani ne, ker je s tem sam prišel v največjo, najtežjo zagato. Kakšna pojasnila in navodila smo dobili v tem pogledu v Beogradu, bom govoril pozneje.

Naš zastopnik v ministrstvu prosvete.

Od ujedinenja sem je zahteva učiteljstva v Sloveniji, da naj dobi svojega referenta v ministrstvu prosvete. Storili smo že vsakojake korake za udeležitev te zahteve, a ves trud je bil dosedaj zaman. Svoje zastopnika še sedaj nimamo v prosvetnem ministrstvu.

Demisija predsednika UJU.

Kmalu po Sarajevski državni skupščini je odstopil predsednik UJU, Jovo Jović. Vzrok njegovega odstopa nam ni bil znan. Volite novega predsednika se je izvršila potom okrožnice. Izvoljen je bil Milutin Stanković.

Samostojni predlogi na Sarajevski državni skupščini.

Na Sarajevski državni skupščini je bilo sprejetih več predlogov, ki jih je sta-

viljo naše poverjeništvo. Osrednje glasilo »Narodna prosveta« teh predlogov ni objavilo, njih usoda nam ni bila znana. Treba pa je bilo, da dobimo jasnost tudi v tem pogledu.

Naša zastopnika v Beogradu.

Vse te zadeve — uradniška pragmatika, črtanje postavk v budžetu prosvete, zadeva našega zastopnika v naučnem ministrstvu, razmere v Glavnem odboru UJU v Beogradu in še nekatere stvari, v katerih je bilo treba osebnega posredovanja, 29. dan oktobra 1922 je bil sklican uradniški kongres ravno pred zaključno sejo zakonodavnega odbora o uradniški pragmatiki: Vse te zadeve so se zdele ožjemu sosvetu toli važne, da je uvidel potrebo osebne intervencije naših funkcionarjev. Zato je sklenil poslati poverjenika in strokovnega tajnika v Beograd, da se udeležita uradniškega kongresa, stopita v dogovor z Glavnim odborom UJU ter da osebno posredujejo v označenih zadevah pri dotičnih ministrstvih.

Uradniški kongres.

Uradniški kongres je bil ponesrečen. Bil je slabo pripravljen, sklican v škan-dalozne prostore. Obisk pod imenom kongres je bil malenkosten. Beograjsko uradništvo se je odlikovalo s svojo odsotnostjo. Čas za kongres je bil neprimerno slabo izbran: parlamentarnih sej ni bilo, zato so bili poslanci odsotni iz Beograda. Nekateri ministri in mnogo poslancev je prisostvovalo slavnosti v Pragi, nekateri slavnosti v Kumanovem. Finančnega ministra je morala deputacija več kot teden dni čakati, da se je vrnil in jo sprejel. Ali je bil ta čas namenoma izbran za kongres, ne vem. Vsi semintja jako razburljivi in strastni govori so izzveneli v to, da uradništvo ne zahteva samo pragmatike, temveč izboljšanje gnotnega položaja. V tem smislu so bile sestavljene tudi znane resolucije, ki jih je izročila in zastopala izvoljena deputacija pri ministrskem predsedniku, pri ministrstvu financije in pri dr-

LISTEK.

Anton Gnsu k 60letnici.

Ako greš po mračni zadimljeni hrastniški dolini in kreneš odtod po trdni, kameniti cesti na desno, dosepeš v pičli pol uri na Dol. Prijazna, tipična slovenska vas leži v tih dolni skromna kakor jubilat, ki praznuje 9. t. m. šestdesetletnico svojega rojstva — tovariš Anton Gnsu. Kdo ne pozna moža, ki skriva v krepki, mladeniški postavi marsikako leto svojega dela in napore polnega življenja?

Delo za domovino — to je bil vedno tvoj vzor. To je tvoja maksima, ki si jo zapisal na svoj prapor. Delaven kakor mravlja vršiš še danes s sokolskim ponosom neupogiben vse mnogobrojne posle. Tvoja delavnost je spoznala tudi širša javnost, zato ti je poverila nešteto časti in zaupanja polnih mest. Kolikor časti — toliko bremen!

Vzoren učitelj službuje tovariš Gnsu 38 let, na sedanjem mestu na Dolu že 26 let. Šolska oblast je spoznala njegove odlične pedagoške sposobnosti in ga je v priznanje njegovih izrednih zaslug na šolskem polju že pred leti ime-

novala šolskim ravnateljem. Delaven in agilen v šoli, tak tudi izven šole! Srečavaš ga na vseh zborovanjih, kar jih prireja naša organizacija, kjer prihaja vedno s pametnimi nasveti in predlogi, ki jih utemeljuje z dobro premišljenimi logičnimi, stvarnimi razlogi. Nikoli se ne da zapeljati od afekta, njegov nastop je resen, impozant, izraz bistva njegove narave. Učiteljstvo je spoznalo velike njegove organizatorične sposobnosti, zato mu je izročilo vodstvo domačega okrajnega učiteljskega društva za laški okraj, kjer zavzema predsedniško mesto že dolgo vrsto let. V vodilnih vrstah učiteljske organizacije ga vidimo že desetletja. Bil je član upravnega odbora bivše »Zaveze jugoslov. učiteljstva«, zastopnik učiteljstva še pred svetovno vojno.

Čim je prišel prevrat, vidimo našega Gnasa, kako snuje v zvezi z drugimi vodilnimi možmi našega stanu enotno državno učiteljsko organizacijo — UJU. Nobena pot mu ni predaleč. Ne strah se truda in napore. Vztrajno in dosledno prinaša velike žrtve stanu in domovini na oltar. Od ustanovitve centralne organizacije je član glavnega odbora v Beogradu, pri pokrajinski organizaciji pa je poverjenikov namestnik in se kot tak redno udeležuje vsake seje, kjer bi le težko pogrešali njegovih stvarnih debat in konkretnih predlogov.

Voljeni zastopnik učiteljstva vrši v okrajnem in višjem šolskem svetu v polni meri svojo dolžnost kot neustrašen zagovornik učiteljskih pravic, kot pedagoški strokovnjak in temeljit šolnik izvrsten svetovalec v šolskih vprašanjih. Naš stan si more samo čestitati, da ima tako odličnega zastopnika v višjem šolskem svetu.

Izredne so njegove gospodarske zmožnosti. Vsestransko globoko vzviran v raznih panogah javnega gospodarskega življenja je ustanovitelj posojilnice na Dolu, član upravnega sveta »Učiteljske tiskarne«, njegovo delo in zasluga je učiteljski zdraviliški dom v Rogaški Slatini. V domači dolski občini je tudi ustanovitelj Gasilnega društva. Čitalnice in soustanovitelj Sokoča. Navdušen nosilec napredne in narodne misli je izvojeval v predvojni nemškutarski dobi marsikako pravico slovenskemu življu.

Preslabo je pero, da bi moglo dovolj dostojno oceniti vsestranske funkcije, ki jih vrši naš Gnsu. Na vsakem izmed številnih mest, ki jih zavzema, je cel mož. Polovičarstva pri njem ne najdeš. Ena najlepših lastnosti, ki ga dičijo, je velika skromnost. Pri vsem svojem brezprimernem delu in naporu nikdar ne išče slave in priznanja. Največje zadoščenje mu je, ko vidi uspehe svojega dela, največje veselje, ko sede k

redkemu oddihu v krog domače rodbine in tovarišev, kjer je jako prijeten družabnik.

Prinašamo teh par skromnih besed, da se vsaj nekoliko oddolžimo vrlemu, delavnemu, nesebičnemu tovarišu in kličemo na usta vsega slovenskega učiteljstva: dragi Anton Gnsu, bodi ohranjen še dolgo vrsto let čil in zdrav svoji rodbini, svojemu stanu in svoji domovini!

Misli k prireditvam Glasbene Matice ob 50letnici.

Sinfonični koncert. (16. XII.)

Prireditve je dokazala, da imamo Slovenci komponiste, dirigente, orkestralno društvo (pomnoženo z gledališkim orkestrom, ali pravilneje narobe), in za posebne prilike tudi občinstvo. Prof. Jeraj, slok, temperamenten in dovtipen muzik, z Lizstovim profilom, si upa marsikaj, kar si drugi ne bi upal. »Raztresene ude« slov. orkestralne glasbe zbere skupaj, jih okusno garnira in servira čudečemu se občinstvu, ki ne more prav verjeti, da je vse to naše. In vendar to niso bili še vsi. Pravijo, da imamo tam za Grin-tavcem tudi svojega simfonika. Imel sem priliko študirati prof. Jeraja pri vajah, ali kakor vsa-

žavnozborskih klubih, katerih predsedniki in vsaj nekateri člani so bili takrat navzoči v Beogradu. Seve da je deputacija povsod tod dobila najugodnejše obljube in zagotovila. Uspeh? Vse je padlo v vodo!

Posredovanje naših zastopnikov v zadevi črtanja postavkov v prosvetnem proračunu.

Zastopnika sva posredovala obenem v zadevi črtanja budžetnih postavkov v naučnem ministrstvu in v ministrstvu financije. V obeh ministrstvih so nama kazali natisnjen proračun in izjavili: Od skupščine sprejet budžet je zakon, ki ga nobeno ministrstvo kršiti ne sme. Tu se ne da ničesar spremeniti. Pri nekaterih postavkih so se čudili, kako je mogoče, da so se črtali. Pri nagradah okrajnih šolskih nadzornikov so se morali izpustiti dotični postavki pri prepisovanju; enako se je morala napraviti napaka pri prepisovanju postavka plače četrtega višjega šolskega nadzornika. Opravilne doklade šolskih voditeljev so se črtale, ker jih tudi šolski upravitelji v Srbiji nimajo. Ko sva pripomnili, da so jim pri nas v dekretih zaščitene in da lahko tožijo erar, so temu pritrdili dotični referenti.

Pojasnjevali so nama tudi druge črtane postavke in nasvetovali, da naj napravijo pokrajinska uprava oddelek za prosveto in vere vlogo na budžetno oddeljenje ministrstva financije, kako naj jo utemeljuje in s katerimi razlogi podpira — in ustreglo se bo v vsem, če le mogoče. V najboljši nadi sva zapuščala ministrstvo. Poverjeništvu je storilo v Ljubljani vse, kar se mu je svetovalo v Beogradu, oddelek za prosveto in vere tudi. S kakšnim uspehom? Dosedaj z nikakoršnim!

Seja glavnega odbora.

Ko sva prišla s tajnikom v Beograd, sva takoj stopila v stik s predsednikom UJU Miljutinom Stankovićem ter zahtevala, naj se skliče v soboto dne 28. okt. seja Glavnega odbora. Reklo se nama je, da se seja ta dan ne more vršiti, sklicala se bo pa na ponedeljek. Ta dan se pa seja tudi ni vršila, ker ni funkcionarila električna razsvetljava, vršila se je šele v torek zvečer. Tu se je najprej pojasnilo, zakaj je odstopil prejšnji predsednik. Vzrok je navel, da je treba, da stoji na čelu tako velike organizacije čilejša, mlajša moč. Nato sva zahtevala, da objavi »Narodna prosveta« na Sarajevski skupščini sprejete predloge in jih Glavni odbor skuša uresničiti. Ker sva čula, da se izdeluje v prosvetnem ministrstvu načrt zakona za učiteljska, sva zahtevala, da se naj izdelani načrt zakona pošlje vsem poverjeništvom, da izreče učiteljsvo o njem svoje mnenje in nasvetuje spremembe. Oboje se nam je zagotovilo. Dalje sva izjavila, da hočeva iti k naučnemu ministru gosp. Svetozariju Pribičeviću, da izposlujeva imenovanje referenta za osnovno in meščansko šolstvo za Slovenijo v ministrstvu prosvete. Namignilo se nama je, da vendar ne smeva prezreti osrednje organizacije, da bo ta lože in z večjim povdankom zahtevala uresničenje te naše opravičene zahteve. Udala sva se želji večine Glavnega odbora in izročila zadevo v roke predsednika v zanesljivo izvršitev. A tudi ta zadeva še do danes ni rešena. Nato je sledil razgovor o »Narodni Prosveti«. Iz poročila glavnega blagajnika sva povzela, da je finančno stanje našega osrednjega glasila jako žalostno. Izvolil se je poseben odbor, ki se naj posvetuje, kako se naj zboljša gnotni položaj lista in naj na eni prihodnjih sei sta-

vi tozadevne predloge. Listu se mora pomoči.

Po dovršenem delu sva se vrnila s tajnikom v Ljubljano.

Kmalu nato je bil izgotovljen in objavljen načrt zakona za meščanske šole, o katerem bi imelo izreči svojo sodbo meščansko učiteljsvo in v prvi polovici tega meseca smo dobili v roke: Projekat zakona o uredenju »Glavnog Prosvetnog Saveta«. Torej polno načrtov, polno najboljših nad. Skoraj zakon je bila že uradniška pragmatika in z njo v zvezi zboljšanje našega gnotnega položaja, imeli smo načrta zakonov za osnovne in meščanske šole, imeli smo »Projekat zakona o uredenju Glavnog Prosvetnog Saveta«, izdeloval se je načrt zakona za učiteljske šole, a izbruhnila je ministrska kriza, razrustil se je parlament in vsi lepi načrti in z njimi naše nade so padle v vodo, z njimi naše 13. plače, 30 odstotna povišica naših dohodkov.

Ko bo stopil novoizvoljeni parlament skupaj, bo našel na tem polju »tabulo raso« in pričeti bo moral delo od začetka. Trajalo bo zopet 1 ali 2 leti, da bomo na isti stopnji, kakor smo bili sedaj. Zalostna nam maika!

Ne stavim kot tak nobenega predloga ali resolucije, ker ga pričakujem iz plenuma.

S tem sem pri kraju s svojim neveselim poročilom! —

O poročilu poverjenika se je razvila obširna debata, ki je bila mestoma ostra, a vseskozi stvarna. Povdarjalo se je, da je smatrati našo organizacijo kot izrazito strokovno organizacijo, posebno ostro se je nastopalo v zadevi ureditve našega gnotnega vprašanja in se je posebno povdarjalo skrajno mizerno gnotno stanje, v katerem se nahajamo. Podajale so se slike o posameznih položajih in slučajih. Vihar ogorčenja je vzbudilo črtanje prosvetnega proračuna za Slovenijo v državnem budžetu. Ostro se je obsojalo ukinitje funkcijskih doklad šolskim voditeljem, kar je protizakonito. Obsojalo se je poslance, da niso bili dovolj pazni glede proračuna, predlagalo se je, naj se izreče nezaupanje oddelku za prosveto v Sloveniji in celo Glavnemu Odboru UJU. Po stvarnem pojasnilu poverjenika UJU, tov. ravnatelja Jelencu, da krivda ne zadene oddelka za prosveto v Ljubljani in da se je predsednik UJU tov. Stanković odločno zavzemal na kongresu državnih nameščencev in tudi drugače najenergičnejše za naše gnotne zahteve, ni prišlo do sklepanja o teh nasvetih oziroma predlogih.

I. Povdarjalo se je, da naj člani ločijo vedno postopanje oblasti od organizacije in je popolnoma napačno, da se za dejanja oblasti krivi organizacijo.

II. Glede črtanja prosvetnega proračuna je sedaj prepozno, da bi skušali vse poravnati: presenetilo nas je vse to, zato naj šolska oblast in oddelek za prosveto v bodoče zainteresira vse kroge, da sodelujejo pri tem vprašanju in je toliko krivde na oddelku, da se ni javnosti in organizaciji informiralo o tem.

III. Šolski voditelji naj dobe odlok o ukinitju funkcijskih doklad in naj tožijo državo, za kar naj poskrbi obrambni odsek, da se uredi.

Resolucije.

Nato so bile sprejete sledeče resolucije, ki jih je sestavil poseben odsek, ki ga je v to svrhu izvolil širji sosvet na zborovanju.

kega umetnika, je tudi njega težko presoditi. Vstvarjanje je pri njem odvisno od razpoložena in ista skladba zavzema vsled tega najrazličnejše oblike. Kdor bi jo danes čul in jutri, ne bi verjel, da je dirigent isti. Pri nastopu pa je Jeraj tiran. S parolo »smrt ali zmaga« zapodi glasbila v najhujši bojni metož, in ako hočemo biti odkriti, moramo priznati, da je doslej še vedno zmagal.

Prvega nam je predstavil dr. Beniamina Ipvaca. (Ne bi bilo lepše Beniamin Škerjanc?) Rdeč, dobrodušen možičel s pudrano lasuljo na glavi, čije kitiča se pri vsakem poklonu dviga, je začudeno mežikal, ko se je znašel v razsvetljeni Unionski dvorani. Ko je pa videl, da prihajajo na oder tuba, pozavne in slične nevarne stvari, jo je urnih krač pobrisal za rdečo zavaso. Najbrže bi na godalnem koncertu samozavestneje nastopal.

Božična suita je brezdvomno najlepša Premrlova orkestralna skladba. Zadel je z njo struno, ki se je oglasila v slehernem srcu v dvorani. Mogoče je zgradil Jezuščku presljajno palačo, a zgradil jo je mojstrsko.

Lajovićev Adagio je mogočen, veden simfonije. Vsebinsko je bogat, zelo bogat. Vsekakor bi bil za simfonijo malo predolg, zato je bolje,

da je ostal samostojen. Slovenci smo majhen narod, brez založnikov in brez orkestrrov, drugače bi šla skladba v svet.

Originalna zlasti po instrumentaciji je Jerajeva Lepa Vida. Akoravno se teme kalejdoskopično menjujejo, jih vendar spaja deklamacija v okusno celoto. Škoda je le, da skladatelj tako redko zajaše svojega pegaza.

Škerjanc je ženijalen talent (naj oprostí izrazu) in komponist, ki ima bodočnost. In Adamič? On je naš in bo naš. Naj hodi po ruskih stepah, naj muzicira tam boljševoikom, Tatarjem ali Kalnikom, vedno se vrne zopet domov in tako je prav. In hoc signo vinces!

Koncert pevskega zbora. (17. XII.)

Ako govorimo o zboru Glasbene Matice, mislimo pri tem na ravn. Hubada. Oba pojma sta se združila v enega, ker Hubad uči, kakor zbor poje in poje, kakor uči Hubad. Pred kratkim je vzdihnil agilen pevovodja: »Oh, če bi imel zbor Matice, kaj bi se dalo napraviti z onim materijalom!« Nisem mu odgovoril, ker ga nisem hotel žaliti, a ker sem to željico slišal še iz drugih ust, odgovarjam sedaj sledeče:

Brate, ti vidiš v Matici dober materijal, ne vidiš pa mojstra, ki ga je opill. Ti meniš, da so

I.
Minister prosvete Beograd.
Predsedniki učiteljskih društev Poverjeništvu UJU v Ljubljani, zbrani na seji širšega sosveta dne 28. dec. 1922 v Ljubljani, kot tolmači čustev vsega organiziranega slovenskega učiteljsva izjavljajo:

Polni ljubezni do velike ujedinjene domovine in do narodne mladine, izročene jim v vzgojo, ne moremo več gledati bede, pomanjkanja in trpljenja, v katerem se danes učiteljsvo nahaja. Zato naj se smatra ta njihova izjava kot apel v skrajni sili, ki naj najde odmeva v vseh činiteljih, katerim je na srcu domovina in njena bodočnost.

Vsled tega zahtevamo:

1. Naj se nemudoma za vso državo izvede zakon od 23. julija 1919, tudi v kolikor se tiče prostega stanovanja in kuriva.

2. Do končne ureditve gnotnega položaja učiteljsva, naj se njegovim prejemki začasno regulirajo primerno današnji draginji.

3. Za najnujnejšo potrebo naj se takoj nakaže večji nabavni prispevek pod kakršnimkoli naslovom.

Navedeno naj bo glasen opomin učiteljsva, ki se zaveda svoje naloge napram narodu in državi, katere ne more v današnjih razmerah vršiti z onim idealizmom, kakor je potreben za tako delo celokupnega ujedinenja.

Predložitelji gorenjega so prepričani, da sedanje stanje pri njegovem nadaljnjem zavlačevanju povzroča le ogromno škodo državi in narodu, ki vobče trpi pod težkimi razmerami svetovne vojne.

II.

Glavnemu Odboru UJU Beograd.

Članstvo UJU poverjeništvu Ljubljana se ne more iznebiti vtisa, da Glavni Odbor UJU ne zastopa dovolj energično gnotnih zahtev učiteljsva. Prosimo ga tedaj vnovič, naj se zavzame za naše interese, v podvzetih korakih vedno točno informira organizirano učiteljsvo ter tako podkrepi zaupanje članstva v organizacijo centralo.

Glavni Odbor naj bo v neprestanem stiku z Osrednjim Savezom javnih nameštenika v državi ter se pri njej z vso energijo zavzema za interese našega stanu. Ako se našim zahtevam ne ugoti, naj obvesti Osrednji Savez, da je učiteljsvo pripravljeno na skrajne konsekvence.

Volitve v višji šolski svet.

Ker poteče postavno določena doba višjemu šolskemu svetu za Slovenijo in s tem tudi učiteljskim zastopnikom v tej korporaciji, je o tem vprašanju poročal strokovni tajnik tov. Rudolf Dostal.

Širji sosvet je izrekel dosedanjim zastopnikom učiteljsva v višjem šolskem svetu zaupnico in popolno priznanje.

Napravil se je sklep glede volitve zastopnikov učiteljsva v višji šolski svet tako v personalnem, kakor tudi v administrativnem oziru.

Pri tem povdarjamo popolno solidarnost in enotnost ter soglasno sprejetje obeh sklepov.

Stanovsko - strokovna knjižnica poverjeništvu UJU.

Natisk poslovnika:

O tem vprašanju je poročal glavni blagajnik pov. UJU tov. Mirko Fegic sledeče:

Pokrajinska skupščina na Bledu je sprejela nov poslovnik za naše poverjeništvu.

§ 83. tega poslovnika določa sledeče: »Ta poslovnik se izpopolni vsako leto z vsemi obveznimi sklepi in določili o novih ustanovah poverjeništvu, ki jih izvede pokrajinska skupščina ter se izda vsako peto leto z vsemi dopolnili in sklepi o izpremembah o tisku. Vsak član (okrajno društvo) je obvezano prevzeti toliko izvodov, kolikor ima družtenikov, s prirastkom za dobo petih let naprej. Stroške krijejo v smislu § 52. tega poslovnika, ki določa:

»V pokritje posebnih in izrednih stroškov in izdatkov smejo poverjeništvu in okrajna društva do sklepov zborovanja širjega sosveta (po § 16. b. delegacija 3. poslovnika) nalagati svojem članstvu uredne in začasne posebne doklade.»

V smislu te določbe je sklenil ožji sosvet predlagati širjemu sosvetu naj bi se izdala letna periodična stanovsko - strokovna knjižnica, ki bi vsebovala aktualne stvari, trajne književne vrednosti. V tej knjižici bi prinašali tudi v tisku predavanja iz društvenih zborovanj, ki bi obravnavala kako važno stanovsko ali pedagoško vprašanje.

Prva taka knjižica naj bi se izdala že v najkrajšem času. Vsebovala bi:

1. Pregled organizacije UJU. 2. Pregled stanovskih gospodarskih organizacij v Sloveniji. 3. Pregled našega tiska v državi. 4. Pravila UJU. 5. Poslovnik poverjeništvu UJU v Ljubljani.

Knjižica bi imela obliko priročne brošure, obsegala bi tri tiskovne pole in bi veljala broširana s poštnino vred 2 Din.

Širši sosvet vzemi ta sklep ožjega sosveta na znanje ter poveri vodstvo organizacije za izdajo Stanovsko strokovne knjižnice, katere naročnik bodi v smislu določil poslovnika vsak član okrajnega društva. (Sprejeto).

Dopolnitev stalnih članov odsekov pov. UJU.

Urednik »Učit. Tovariša« tov. Ivan Dimnik poroča: Temelj našega bodočega organizacijskega dela bodo odseki. Odseke je smatrati za glavni del naše organizacije, ker v njih se bodo podrobno in temeljito obravnavala vsa tekoča in programatična vprašanja. Oni bodo eksekutiva na posameznih poljih našega delovanja in na podlagi njih se bo izvršila diferenciacija našega dela. Vsa iniciativa in smer našega delovanja bo zavisna od njih.

Da pa se to more izvršiti, je potreba postaviti sposobne ljudi na ta mesta.

Pokrajinska skupščina je zaradi puzne ure prepustila rešitev tega vprašanja ožjemu sosvetu, ki je pa smatral to vprašanje za toli važno, da ga sam ni hotel rešiti. Stavil ga je na dnevni red današnje seje, ker je smatral širji sosvet bolj kompetenten za rešitev tega vprašanja in tudi predsedniki okrajnih društev bolj poznajo svoje ljudi, ki bi bili sposobni in agilni v posameznih odsekih.

1. **Stanovsko-politični odsek:** Dostal Rudolf, strokovni tajnik, Lapažne Josip, Rajšp Josip; nam.: Jamšek Fran, Brinar Franc.

2. **Gospodarski odsek:** Fegic Mirko, glavni blagajnik pov. UJU, Petrič Ivan, nač. »Rez. sklada«, Voglar Fran, Dimnik Jakob; nam.: Šmajdek Ivan, Klemenčič Josip.

3. **Kulturni-ped. d'd. odsek:** Fleré Pavel, urednik ped. znan. glasila, Šega Ivan, Karbaš Fran; nam.: Šilih Gustav, Martinc Franc.

4. **Tiskovni odsek:** Dimnik Ivan, ured. stan. pol. glasila, Hren Anton, Zupančič-

padali Hubadu v naročje sami solisti, ki jim je bilo treba šepniti le program v uho in jih poslati na oder. Ti meniš, da bi z Matico prepel v 1 letu vse zbere slovenske literature. Jaz pa pravim, da bi zbor v tem slučaju propadel, ker ga pri takem petju ni mogoče negovati. In ko bi bili tako daleč, bi se pojavila nasprotna želja po mojstru Hubadu. Slovenci imajo skoro vsi dobro grlo. Nauči jih pravilnega dihanja, pravilnega nastavka, pravilne izgovorjave, (seveda ako vse to sam obvladaš) in bodi prepričan, da se bo našel nekdo, ki bo rekel: »Oh, če bi imel jaz materijal, ki ga ima itd.« Ne materijal, brate, duša, duša!

Nekoč v življenju sva se seznanila z dunajskim Čehom dr. P.-y. Sgovor je nanesel na Slovence. — Ali je še živ Hubad? — me vpraša iznenada. Začudeno sem ga pogledal, odkod njemu to ime. — Bil sem na dunajskem koncertu Matice in takrat je dirigiral Dvořak svojo, od Hubada naštudirano skladbo. Dirigent je imel strašansko tremo in stari Brahms na galeriji je začudeno majal z glavo, ker ni mogel razumeti, kako je mogoče ob tako slabem diriganju pravilno peti. — Takrat sem bil ponosen na našega Hubada in na njegov zbor...

In kadar boš poslušal slov. zborovo petje, ali kadar se boš kje pri okrogli mizi sestal s

pevsko družbo in videl, kako se pevci trudijo, da bi lepo peli, boš opazil, — če nisi slep in gluhi — v ozadiju smehljajoči se obraz mojstra Hubada — našega pevskega očeta.

Zbor nam je priredil lep dan. Veselje je bilo gledati stare korenine, zraven mladih pevcev in pevki. Eni gledajo s ponosom nazaj, drugi samozavestno naprej, vsi pa žrtvujejo ure in ure naši slov. pesmi. Peli so tako, kakor sem pričakoval in kakor poje pri nas le Matica.

K siljaju večera so mnogo pripomogli: ga. Lovšetova, g. Betteto in g. Ravnik. O njih sem že pisal, ko so samostojno nastopili. Omenim le, da ne bi mogli zlepa zamašiti vrzeli, ako bi enega zmanjkalo, ker vsak predstavlja za svojo stroko, dosedaj pri nas doseženo točko glasbenega prednašanja.

Produkcije (19. XII.)

Imajo v prvi vrsti namen vaditi gojence v nastopu. Nekdo je kritiziral posamezne učence, a tega ne bi smel storiti, ker to delo pripada, dokler ne zapuste zavoda, učiteljem. Hovgli!

Ado Gg.

VSAK JUGOSLOVAN MORA BITI ČLAN JUGOSLOVANSKE MATICE!